

DECLARACIÓ DE TORROELLA DE MONTGRÍ

*(Per a la defensa del patrimoni cultural de la pedra en sec)
(Baix Empordà, Catalunya, Espanya), 24 d'octubre de 2004*

Es dies 23 e 24 d'octubre auec lòc era II Amassada de Preservacion deth patrimoni de pèira seca des Païsi Catalans en Torroella de Montgrí. En aguesta amassada, hèta en equipament culturau de Can Quintana, participèren era màger part des persones e institucions que trabalhen en aguest tipe de patrimoni enes Païsi Catalans e s'emetec era següenta declaracion.

En tot considerar qu'era cultura dera pèira en sec a generat e modelat un des paisatges mès freqüents, comuns, e totun espectaculars e significatius des Païsi Catalans e dera Mediterrànèa, e constituís era expression eminenta dera simbiòsi dera Natura e er Òme;

En tot considerar qu'es techniques dera pèira en sec an permetut e permeten abilitar es territòris entara agricultura, ramaderia e silvicultura damb eth minim de recorsi, damb eth maxim d'eficiència, damb respècte peth miei ambientau e de forma sostenibla. De hèt, era construccion en pèira en sec ei eth paradigma dera sostenibilitat;

En tot considerar es qualitats materiaus dera pèira en sec:

- pera sua contribucion destacada ena melhora dera biodiversitat en tot constituïr un abitat privilegiat entara flòra e era fauna
- pera sua importanta contribucion en tot evitar o minimizar era degradacion e era erosion des sòus, eth risc d'inondacions e a melhorar er aprofitament dera aigua des ploges
- pera sua contribucion ath manteniment generau des paisatges, ath sòn ordenament, estructuracion e diuersitat, çò que de contracòp implique ua disminucion deth risc d'incendis forestaus

En tot considerar es qualitats immateriaus dera pèira en sec que mès enlà des sues estructures, construccions e espacis, intègre ua densitat molt grana de techniques, coneishements, abilitats, manères d'us e interpretacion per part de cada comunitat, relacionades damb eth miei tant com es tradicions e expressions intangibles des sues poblacions;

En tot considerar qu'era pèira en sec constituís un paisatge culturau dens, complèxe e divers que sonque pòt èster entenuit, estudiat, protegit e gestionat a partir d'unitats contextuaus, materiaus e immateriaus insegregables ;

En tot reconéisher ara tecnica dera pèira en sec un caractèr e potenciau plenament actuaus e vigents, tant des d'un punt d'enguarda mecanic e arquitectonic coma paisagistic e estetic que la hèn apta entà poder contunhar estant utilizada ja sigue ena conservacion deth patrimoni existent dera pèira en sec coma en expressions e projectes innovadors, vista era sua capacitat d'aufrir solucions tecnicament adequades e sostenibles;

En tot considerar qu'eth patrimòni dera pèira en sec constituís un actiu culturau de prumèra magnitud e un potenciau mieiambientau e economic important relacionat tant ara produccion agricòla, ramadèra o silvicòla com ath mercat deth torisme culturau;

En tot considerar qu'eth nau caractèr multifoncionau, multisectoriau e integrat dera agricultura, era ramaderia e era silvicultura, a d'èster intimament relacionat ath desenvolopament equilibrat deth territòri rurai, ara melhora dera qualitat de vida e ara valorizacion e proteccion deth sòn patrimòni culturau e mieiambientau;

En tot reconéisher as paisatges de pèira en sec era sua capacitat coma pònts culturaus transfronterès e coma camps privilegiadi de cooperacion enter persones e cultures, de solidaritat e de coesion, e coma espacis entà compartir e participar;

En tot considerar era grana fragilitat d'aguest patrimòni culturau e es importantes menaces que graviten sus eth, com son eth desconeishment, era manca d'inventaris, es aproximacions objectuaus, eth sòn caractèr aparentament modèst, era sua freqüenta insercion en airaus ruraus deprimits e despoblats, era manca de manteniment, era consideracion de paisatge marginau entà projectes d'infraestructures o d'ordenament deth territòri, era sua soent desvinculacion des decisions e politiques sectoriaus;

Tenguent en compde es tèxtes juridics existenti a nivèu internacionau enes encastres dera proteccion e era gestion deth patrimòni naturau e culturau deth paisatge, der ordenament deth territòri, des politiques agràries dera autonomia locau e dera cooperacion transfronterèra;

Reclamen:

Qu'es institucions publiques e privades, politiques, academiques, professionaus, empresariaus, sindicaus a toti es nivèus e enes ambits des sues competéncies:

1. intègren, des der inici, coma un paramètre major, es exigéncies dera proteccion e valorizacion des paisatges dera pèira en sec sense tractar-les de manèra fraccionària e residuau enes sues politiques e toti es sòns projectes d'ordenament deth territòri, d'infraestructures, d'agricultura o de quinsevolh aute qu'afècte ara integritat d'aguesti paisatges o pogue modificar-les de manèra indesirabla. Era conservacion des paisatges dera pèira en sec a d'èster considerada non coma un problèma marginau senon coma un objectiu principau der ordenament deth territòri

2. liguen, de manèra sistematica e inevitabla, quinsevolh tipe d'ajuda entà activitats productives o economicas realizades en paisatges dera pèira en sec, a d'autes ajudes concordantes e simultanèes destinades ara conservacion, restauracion e manteniment d'aguesti paisatges e de toti e cadun des elements que les constituïssen

3. fomenten e adòpten es mesures legislatives, administratives, financères e educatives entà melhorar eth coneishment, er estudi, era difusion e era proteccion integrada deth patrimòni dera pèira en sec

4. fomenten era educacion dera poblacion en encastre deth patrimòni culturau e en particular en dera pèira en sec

5. **donguen supòrt damb iniciatives legaus, economiques, damb recorsi tècnics o d'audi, estimulant eth voluntariat, as associacions, fondacions, plataformes civiques de tot tipe que trabalhen ena defensa, en generau, dera pèira en sec, reconeishen de manèra explicita era sua importància, utilizen es sues capacitats e trabalh e impulsen era sua participacion en projèctes e programes**

6. **fomenten es programes de formacion tant a nivèu universitari, en tot integrar es qüestions deth patrimòni e dera pèira en sec en particular, enes programes curriculars d'arquitectura, urbanisme, paisatgisme, enginheria, geografia, istòria, arqueologia, antropologia, agronomia, foresti, (non ac è trobat, supausi que vòs líder forestal) gestion e torisme culturau, com a nivèu professionau e artesanau entà pr'amor de que toti es actors implicadi prenguen consciència deth gran valor culturau que signifie eth patrimòni dera pèira en sec e aquerisquen es airines e es coneishements qu'an de besonh entà intervier-i de manèra apropiada e fomentar er us d'aguesta tecnica e materiau**

7. **adòpten es iniciatives legaus o es accions de patrocini pertinentes entà que mejançant desgravacions fiscaus e ajudes economiques a disposicion des poders locals e propietaris privats o damb accions diuèrses d'aparament e ajuda respectivament, se meten en practica accions incentivadores eficaces entara conservacion deth patrimòni dera pèira en sec. Des d'un punt d'enguarda legau e economic, cau primar era conservacion, restauracion o rehabilitacion deth patrimòni dera pèira en sec dauant eth sòn desròc e substitucion e fomentar era utilizacion e reutilizacion d'aquerò que ja existís coma prebotjament d'ua politica de desenvolopament sostenible**

8. **donguen era maxima transparéncia e publicitat a toti es projèctes que d'ua o ua auta manèra poguen alterar es paisatges dera pèira en sec entà pr'amor de que siguen analisadi e se se pòt escairadi pes comunitats afectades abantes dera presa de decisions e prebotgen era democràcia participativa**

9. **impulsen es mesures legaus e economiques apropiades que permeten eth desenvolopament d'un mercat de trabalh important estacat as oficis e trabalhs relacionadi damb era pèira en sec pr'amor de contribuir ath prebotjament e diuersificacion des economies locals e ar augment de gessudes professionaus e des sòn indèxs d'ocupacion**

10. **que donguen plen supòrt as objectius d'aguesta Declaracion e meten tot eth compromís e es mieis que s'an de besonh entà assegurar-ne era sua aplicacion**

Damb era intencion de reforçar eth seguiment d'aguesta Declaracion, prebotjar accions que la mantenguen presenta dauant es institucions e d'audi actors e estimular iniciatives que refòrcen era sua aplicacion, s'acòrde, per unanimitat, era creacion d'ua Coordinadora d'entitats de defensa dera pèira en sec enes Païsi Catalans. Aguesta Coordinadora, era estructura e sedença dera quau se definiràn en un tèrme de tres mesi a compdar dera data d'aguesta Declaracion, s'encuedarà tanben d'afavorir es escambis e era creacion de hilats transnacionaus enter estructures damb objectius parièrs